

BESLUT

2021-10-04 Dnr: 21/00334

SAKEN

Carina Bergfeldt, SVT1, 2021-01-22, inslag med intervju om en polisanmäld händelse; fråga om opartiskhet, saklighet och otillbörligt gynnande

BESLUT

Inslaget frias. Det strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet eller bestämmelsen om otillbörligt gynnande av kommersiella intressen.

INSLAGET

I inslaget intervjuades A i samband med att hon publicerat en bok som handlade om hennes upplevelser efter att ha polisanmält B för sexualbrott för tio år sedan. Intervjun påannonserades av programledaren på följande sätt.

I tio år så har [A] anklagats för att vara en del av en internationell konspiration mot [B]. Hon har till och med levt med ett pris på sitt huvud. På nätet så lovar någon 40 000 kronor till den som dödar henne. Hon är en av två kvinnor som 2010 anklagade [B] för sexuella övergrepp när han besökte Stockholm. Båda fallen är preskriberade och nu bryter [A] sin tystnad.

Därefter följde ett bakgrundsinslag som handlade om B, den organisation han verkat i och vilken betydelse organisationen haft internationellt. I inslaget nämndes även den polisanmälda händelsen och att B därefter flydde till Ecuadors ambassad i London. I slutet av inslaget sa programledaren följande.

I USA riskerar [B] fortfarande 175 års fängelse för spionage, men de misstänkta sexualbrotten här, är nu preskriberade.

Därefter intervjuades A om när A och B träffades första gången och bland annat följande sades.

(Programledare) – Eftersom detaljerna inte har prövats i en domstol som en del av ett åtal så har vi ju valt att inte diskutera vad som hände den natten. När du vaknar morgonen efter det här, tänker du då att det är ett övergrepp? (A) – Jag beskriver det här för en kompis som ett väldigt märkligt beteende och någonting som jag inte har varit med om tidigare. [...] jag har ju en rädsla för att ha blivit smittad med, med könssjukdomar. Och [...]

det där vet jag att, det är inte okej och det är förmodligen inte lagligt, men jag tänker inte på det som ett övergrepp. Utan mer som [...] en obehaglig händelse och att jag inte ska sätta mig själv i den situationen igen.

Inslaget handlade därefter om dagarna efter händelsen. Programledaren sa senare följande.

I det enda polisförhören [...] som [B] har haft med Sverige så förnekar han att han har begått ett brott – och om han har begått ett brott så är det preskriberat. Vi kontaktade hans advokater inför din intervju och de understryker igen att han står fast vid sin oskuld.

Därefter berättade A om hur hon kontaktades av en annan person som berättade om liknande upplevelser efter att ha träffat B. Bland annat följande sades.

(A) – [...] jag förstår ju på nåt sätt direkt att det här är någonting som inte har med jobb att göra, utan kanske nåt som liknar det som jag varit utsatt för [...]. Och det får jag ju bekräftats när jag pratar med henne. Jag svarar på det här sms:et att han är ett svin på så många sätt. [...] till slut så kommer vi fram till att vi har faktiskt varit med om någotsom är väldigt liknande och jag känner igen detaljer i det hon berättar för mig [...] självklart att jag tror på henne, eftersom det går inte att hitta på så specifika saker. (Programledare) – Och ni bestämmer er för att gå till polisen tillsammans, hur kommer det sig? (A) – Vi försöker först, för vi vill ju att han ska ta ett hiv-test, för att man kan inte se om man är smittad av hiv förrän efter tre månader, eller syfilis [...] Jag var ju på en klinik för sexuell hälsa och då ville de ju testa för både syfilis och hiv. [...] Och han vägrar, han blir galen, han skriker åt oss, eller åt mig då när jag ringer upp honom. Han, han säger att han är väldigt viktig, vi är väldigt oviktiga. Att han inte har tid. Att vi, att jag var till för att få honom att slappna av och att jag borde ställa upp och att det är inte för honom [...] utan för [organisationens] skull. Som att det är [organisation] som har förgripit sig på mig. Och han försöker få mig osäker men istället för att känna mig osäker blir jag mer säker på att han betar sig väldigt dåligt tycker jag i den situationen. Att han inte alls kan ha nån förståelse eller respekt för att vi har det här behovet, att han hjälper oss med det här efter det han har utsatt oss för. Men istället för att tvinga honom till ett test så blir det en anmälan. Vi får aldrig chansen att bestämma om vi ska anmäla eller inte, utan utifrån det beskriver så rubricerar polisen det i mitt fall som flera olika brott.

Intervjun handlade sedan om den mediala uppmärksamheten som uppkom efter polisanmälan och A beskrev hur hon försökte hålla sig undan ett medialt drev som uppstod mot henne. Därefter sades bland annat följande.

(Programledare) – Det har gått tio år nu. Vad är det som gör att du ändå vill prata nu?
(A) – Jag har egentligen väntat på att den rättsliga processen ska ta slut. För att det var min prioritet, jag ville att det här skulle bli en rättslig prövning. Men sen blev det aldrig någon rättegång, vi fick aldrig lägga fram de olika bevisen. Väldigt mycket av de här bevisen är ju inte offentliga heller. Så, det har pågått en annan rättegång hela tiden där jag har ställts till svars och där jag många gånger har dömts också av människor som inte har haft sanningen att döma på, utan som har haft olika förvrängda bilder eller motsägelsefulla bilder av vad som har hänt. Så att jag, jag tycker att sanningen har ett egenvärde.
[...] (Programledare) – Har du förlåtit? (A) – [...] B har inte bett om förlåtelse. Jag vet inte om han vill ha förlåtelse. Men jag har gått vidare från övergreppet och de händelserna. Men om han faktiskt ångrar sig och är beredd att bidra till sanningen så är det viktigt med förlåtelse.

Avslutningsvis sades bland annat följande.

(Programledaren) – Det här brottet är som sagt preskriberat men han sitter just nu i brittiskt häkte där USA vill få honom utlämnad, han riskerar 175 års fängelse där för att han har läckt det här militära materialet. En brittisk domstol fattade precis beslut om att han inte skulle lämnas ut. Vad tycker du om det? (A) – Jag känner mig oerhört lättad över det, av två skäl. Det ena, att jag tycker det är självklart att du ska inte dömas för att avslöja krigsbrott. [...]. Det är krig som sker i vårt namn och med våra länders skattepengar. Men också för att jag har ju blivit syndabock i hans liv. Jag, allting som händer honom på nåt sätt förklaras ju som att det är mitt fel, att jag är bidragande orsak till att han sitter i fängelse och det tycker jag inte att jag är. [...] (Programledare) Din bok, [namn bok] finns ute nu.

ANMÄLNINGARNA

Flera anmälare anför sammanfattningsvis följande.

- Inslaget var vinklat till fördel för A som fick redogöra för sin syn och rika anklagelser mot B som i sin tur inte fick möjlighet att återge sin version eller försvara sig mot anklagelserna.
- Inslaget gav inte hela bilden av det rättsliga skeendet. B:s oskuld hade blivit klarlagd om det hade redogjorts för innehållet i polisutredningen. Det nämndes inte att förundersökningen lades ner för att det inte fanns grund för åtal om sexualbrott.
- Programledaren var partisk i sitt förhållningssätt och sa felaktiga saker i intervjun. Exempelvis tog hon ställning för A genom att fråga ”har du förlåtit” och hennes uttalande om att brottet var preskriberats kunde vilseleda tittarna att tro att ett brott hade begåtts.
- Det gjordes reklam för A:s bok.
- B blev förtalad i inslaget.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television AB (SVT) har getts möjlighet att yttra sig i fråga om opartiskhet och saklighet. SVT anser att inslaget överensstämmer med dessa krav och anför i huvudsak följande.

Carina Bergfeldt är en så kallad talkshow, en informativ och underhållande programform som efter flera säsonger av *Skavlan* är väl etablerad på fredagskvällar. Redaktionen strävar efter att blanda ämnen och väjer inte för att belysa också svåra frågor som präglar samhällsdebatten. Detta gäller inte minst den aktuella intervjun.

Det framgick mycket tydligt i inslaget att A intervjuades för att ge sin egen bild av hur hon upplevt händelserna i samband med sin polisanmälan av B.

Programledaren betonade också att man inte skulle gå in på några konkreta

uppgifter kring de påstådda brotten. I stället handlade intervjun med A främst om hur hon hade upplevt att det bedrivits kampanjer emot henne, bland annat i sociala medier. Hon beskrev det som ett drev som pågick under två år utan att hon kunde försvara sig.

Åklagaren lade, efter många rättsliga turer i Sverige och Storbritannien, slutligen ner åtalet mot B nio månader innan preskriptionstiden gick ut. Åklagarens beslut, som bifogats yttrandet, togs dock inte på grund av att målsägandens utsaga bedömdes som mindre trovärdig eller tillförlitlig. Beslutet att lägga ner förundersökningen togs för att bevisläget försvagats i huvudsak på grund av den långa tid som förflutit sedan händelsen.

Redaktionen försökte få kontakt med B via hans advokater för att ge honom möjlighet till en kommentar eller ett uttalande i samband med intervjun med A om hennes bok. Svaret, som kom i ett mejl från en talesperson, var att ingen gav intervjuer om det här ämnet för närvarande eftersom saken hade avslutats juridiskt. I inslaget framhöll programledaren också att B har förnekat och fortsätter att förneka brott.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet).

Kraven på opartiskhet och saklighet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor. Med hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten kan kraven ställas lägre i fråga om intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande. Om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag antingen genom att den kritiserade själv medverkar eller genom att en kommentar från honom eller henne redovisas.

Kravet på opartiskhet innebär enligt granskningsnämndens praxis bland annat att kontroversiella ämnen eller händelser inte får behandlas ensidigt, det vill säga så att endast en parts version eller synpunkter klart dominerar ett program eller inslag. Det är tillåtet att skildra ett ämne från en speciell utgångspunkt, men i så fall bör detta klart framgå av programmet eller programpresentationen.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

Ett program som inte är reklam får inte på ett otillbörligt sätt gynna kommersiella intressen. Det får inte uppmuntra till inköp eller hyra av varor eller tjänster eller innehålla andra säljfrämjande inslag, eller framhäva en vara eller tjänst på ett otillbörligt sätt (5 kap. 5 § radio- och tv-lagen). Ett gynnande av ett kommersiellt intresse är otillbörligt om det inte kan motiveras av något informations- eller underhållningsintresse.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Opartiskhet och saklighet

Granskningsnämnden konstaterar inledningsvis att inslagets utgångspunkt var att skildra A:s personliga upplevelser efter en polisanmälan som senare blev en del av en internationellt uppmärksammas juridisk process. A var en så kallad tillfälligt medverkande för vilka kraven på opartiskhet och saklighet kan ställas lägre än för företrädare för programföretagen. Enligt nämndens bedömning medför A:s uttalanden inte att inslaget strider mot kraven på opartiskhet och saklighet. Därtill framgick av inslaget att SVT erbjudit B att medverka i inslaget men att B genom sin talesperson avböjt att delta. B:s inställning, att han nekar till brott, redovisades även i inslaget. Inslaget strider därför inte mot kravet på opartiskhet i denna del.

Nämnden konstaterar vidare att programledaren i inslaget sa att brottet var preskriberat och att intervjun inte skulle handla om den polisanmälda händelsen. Av handlingar som bifogats ärendet framgår det att åklagaren tidigare hade lagt ned förundersökningen på grund av ett försvagat bevisläge vilket i huvudsak berodde på den långa tid som förflutit sedan händelsen. Programledarens uttalande innebar enligt nämndens mening inte ett påstående om att ett brott faktiskt hade begåtts. Inslaget strider därför inte mot kravet på saklighet. Att programledaren inte i detalj redogjorde för omständigheterna kring varför förundersökningen lades ner, medför enligt nämndens mening inte heller att inslaget strider mot detta krav.

Sett till inslaget som helhet anser nämnden att varken frågeställningen om huruvida A förlåtit B eller programledarens förhållningssätt i övrigt innebar ett ställningstagande i strid med kravet på opartiskhet.

Vad anmälarna i övrigt anför medför inte heller att inslaget strider mot kraven på saklighet och opartiskhet.

Otillbörligt gynnande

Det gynnande som kan ha uppkommit genom omnämnandet av A:s bok var enligt nämndens bedömning motiverat av ett informations- och underhållningsintresse. Inslaget innebar därför inte något otillbörligt gynnande av kommersiella intressen i strid med bestämmelsen.

Övrigt

Det ingår inte i granskningsnämndens uppgift att pröva frågor om förtal. Vad en anmälare anfört i denna del lämnas utan åtgärd.

Detta beslut har fattats av Ulrik von Essen, Ulrika Hansson, Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt, Kristina Åberg och Erik Fichtelius efter föredragning av Sepideh Jordan Sajadi.

För granskningsnämnden

Ulrik von Essen

SIGNATURSIDA

Detta dokument har elektroniskt undertecknats av följande
undertecknare:

NAMN:	ULRIK VON ESSEN
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID:	_05fda7a524c692e3a902b875b86eadca47
DATUM & TID:	2021-10-04 08:41:01 +02:00

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2021-10-04 08:41:08 +02:00
Ref: 20951SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)